

Exposició

Enric Galwey i la Garriga



Del 9 de setembre al 9 d'octubre de 2016



AJUNTAMENT DE LA GARRIGA

Sala Municipal d'Exposicions Andreu Dameson

La Garriga d'en Galwey

Per Albert Benzekry Arimon

Regidor de Cultura

Amb aquesta exposició la Garriga vol retre homenatge a uns dels paisatgistes catalans més importants que ha tingut el país i, alhora, donar a conèixer algunes de les pintures que Enric Galwey (1864-1931) va pintar al nostre poble. La família Galwey –d'ascendència irlandesa però amb arrels barcelonines–, va arribar a la Garriga el 1887, probablement atreta, ja aleshores, per l'aura termal i d'estiueig de la població.

Galwey coneix la Garriga en un període de forta transformació urbana. El Passeig és obert el 1878 i el tren havia arribat –qui sap si ja amb retard– dos anys abans, impulsant, encara més, una població estacional i estiuenca, bàsicament barcelonina, allotjada als balnearis Blancafort i Termes Victòria, però també en cases de lloguer o particulars i, en menor mesura, en algun hostal. Part d'aquesta població, la pertanyent a una burgesia acabada, acabaria construint-se les primeres torres d'estiueig, encara no modernistes, sinó d'un eclecticisme vagament romàntic i classicitzant. Són les torres de la Ronda del Carril. També la d'en Galwey. És una època de canvis urbanístics importants, de construcció, sí, però també de planificació urbana i projecció de vials. El telègraf permet comunicar-se amb l'exterior des del 1880, el 1900 s'instal·len els primers llums de gas i el telèfon arribaria el 1908 amb la Companyia Telefònica del Vallès.

Durant els decennis anteriors al segle XX la Garriga té entre 1.500 i 1.800 habitants. El creixement més important es produeix durant la primera dècada del XX, quan es sobrepassen els 2.000 habitants, i el 1930 ja s'arriba als 3.000.

En aquest poble eminentment agrícola –i fins podríem dir-ne, sense reserves, rural–, no hi mancaven els llocs d'esbarjo. Des del 1884 es té coneixement del "Casino Garriguense", però sobretot foren populars el Saló Sport –al Passeig dels Til·lers–, el Círcol de Recreo (el cafè de can Xic, construït durant l'últim terç del segle XIX, amb sala de teatre i ball, també al mateix Passeig i enderrocat el 1980) i el Cèntric Club o Casinet, construït el 1908 i enderrocat el 1973, també al mateix Passeig. I caldria esmentar, encara, el Cafè del Centro, a la Plaça de l'Església, el Cafè de l'Alhambra, des del 1914, o el Casino, del 1926.



Vista de la Garriga.

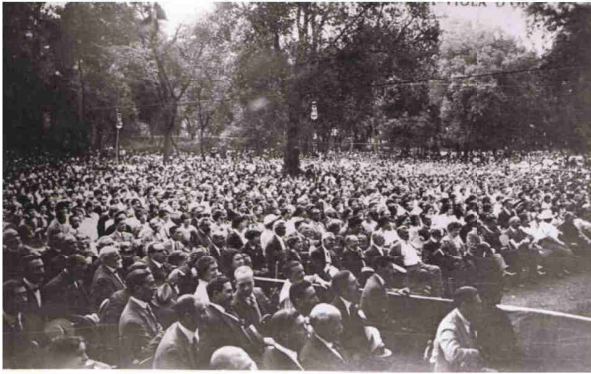
Galwey vivia al davant de la Muntanyeta i sovint hi pujava per pintar i gaudir d'aquesta panoràmica.

Arxiu XVf

Bona part de la intel·lectualitat catalana del moment havia de passar, una hora o altra, pel Balneari Blancafort, convertit en un nou centre de socialització i tertúlia de membres de l'Ateneu Barcelonès o del Cercle del Liceu. Personalitats com el canonge Collell, Verdaguer o Eugeni d'Ors, van fer estada al Balneari. Josep Carner sovintejava la població —era amic d'Ildefons Suñol— i un jove Sagarra havia passat algun estiu a can Barbey. La música i pedagoga Narcisa Freixas s'establí el 1912 al capdavall del Passeig i per casa seva passaren figures com Maragall, López-Picó, Amadeu Vives o Enric Granados. Galwey coneixia bé tot aquest ambient que va culminar els anys 1911 i 1914 amb el Teatre de la Naturalesa al bosc de can Terrers.

Malgrat tot, les estades del pintor a la Garriga havien de ser intermitents —és una llàstima que moltes de les teles no estiguin datades—, però tenien suficient significat i producció com per ser considerat un garriguenc més, i així se'n sentia. Al *Butlletí dels Museus d'Art de Barcelona* (gener de 1932) el crític Rafael Benet, recollint les paraules del mateix pintor per a un treball sobre Joaquim Vayreda, escriu: “avui, en algunes teles de Galwey, malgrat la potent personalitat del pintor sucós de La Garriga, el mestratge de l'artista olotí s'hi fa present”.

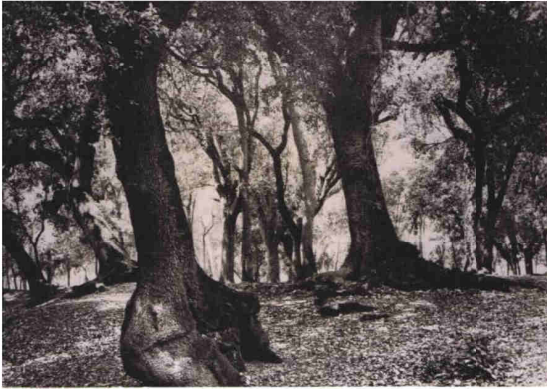
Vayreda, el tòtem indiscutible de l'Escola Olotina, va apadrinar Galwey des del 1885 i junts van pintar moltes teles en innumbrables excursions per la Garrotxa. Pere Blancafort de Roselló, al seu llibre de memòries (*La Garriga, el Balneari i jo*, 1973), també es refereix a Galwey: “A l'estiu, (...) anava sempre amb vestits clars i portava una gorra alta de to groguenc. Duia, a més, una ombrel·la blanca per fora i verda per dins. No gastava ulleres pel sol, però en hores de molta claror mirava totes les coses amb ulls mig clucs: així pintava, també, i a vegades es passava estones immòbil, com si entrelluqués alguna cosa que només ell aconseguia veure.”



Teatre de la Naturalesa. Públic assistent a la representació de la Viola d'Or, d'Apel·les Mestres i Enric Morera, el 30 d'agost de 1914. Arxiu Fundació Maurí

Blancafort explica com ell i el seu germà —han de ser els anys 10 del segle XX— anaven “sovint a passejar per aquells barris amples i quiets on vivia en Galwey” (al capdamunt del carrer Bonaire), i que a vegades els havia “convidat a veure obres acabades o en curs de treball”. És així com Manuel Blancafort —qui anys més tard seria un músic reconegut— s’interessà pel dibuix i la pintura i acompanyà el pintor en algunes sortides perquè “volia dedicar-se, una temporada, a temes matinals, a plena llum, per alternar amb aquella tendència que tenia a les mitges clarors vesprals (que estaven tan de moda aleshores). Volia canviar de lloc i anar-se’n a treballar cap a la banda de can Illa i Rosanes. Però li feia mandra perquè era molt lluny.” I en Manuel li portava el material, i el pintor li ensenyava els seus trucs, la seva tècnica. “Veus? El paisatge garriguenc fa bon paper enmig de noms tan acreditats per la seva bellesa natural com Mallorca i Olot”. Certament, en algunes teles de Galwey hi són reconeixibles els perfils de muntanyes properes i sovint els títols són prou explícits. Indrets com el Malhivern, la Xambonera, els voltants de la Bòbila o panoràmiques des de la Muntanyeta —ben a prop de casa seva— han estat immortalitzats per la paleta del pintor.

Els quadres d’en Galwey són estàtics. El temps que li tocà viure, no. Hom diria que no hi passa res però hi ha un flux de corrent subterrani que convida a un cert ensenyament, familiar i contemplatiu, buit d’idealitzacions bucòliques. La figura humana hi és generalment absent, innecessària. Si aparegués, la veuríeu esgotar-se en el traç del gruix d’una ombra. No és el que dóna força als quadres. Impel·lits per mil i un estímuls, interpel·lats per banalitats pretesament informatives, hem reduït gairebé a la insignificança els espais de gaudi a què ens convida la percepció. Percebre. Ens neguem temps per percebre impressions estètiques, quan l’art, la pintura



Bosc de can Terrers a principi del segle XX. Arxiu Fundació Maurí

i, en aquest cas, els quadres d'en Galwey, ens demanen un espai –modest– de repòs per copsar el temps, la llum, el vent, la llunyania...

I ara ho tenim tot a prop, en aquesta exposició que, per ventura, no és pas la primera d'en Galwey que s'organitza a la Garriga. Ben mirat, és la quarta. La primera fou el 1941, quan Galwey feia deu anys que havia mort. Va ser organitzada per l'Acció Catòlica. La segona fou al Casino de la Garriga, el 1969, promoguda pel senyor J.A. Valls-Jové i el grup Nonell. I la tercera tingué lloc el 1982, als antics baixos de l'Ajuntament, habilitats com a sala d'exposicions, organitzada pel centre cultural Mediterrània. Avui, gràcies a l'esforç, altruisme i generositat de molta gent, és possible admirar, per primera vegada, una exposició d'en Galwey centrada, majoritàriament, en temàtiques garriguenques, en paisatges caminables i coneguts.



**Bosc de Malhivern.
Núvols.
Col·lecció Carner-Suñol**

Els “galweys” de la Garriga

(En memòria de Xavier Triadó i Subirana)

Per Xavier Vidal-Folch

Enric Galwey ha entrat en la història de l'art català com el gran exponent de l'escola d'Olot que és; com el cap de files de la seva segona generació; com un copilot del seu animador principal, Joaquim Vayreda.

Tot això és cert. Però també ho és, tant o més –tant o més significativament– que en Galwey és el gran pintor de la Garriga. Que vol dir: és el gran continuador, i corrector, des de la vila vallesana, del paisatgisme olotí. És la seva versió més contemporània, més moderna, i més arriscada. I la que més s'ha menystingut.

La qualitat d'arquitecte pictòric d'espais destaca en la seva obra garriguenca: “Quan pintava els paisatges secs de La Garriga del Vallès, el constructor, de vegades s'imposava fèrriament a l'observador de matisos”, sostingué Rafael Benet (“*Ha mort Enric Galwey*”, *La Veu*, 11/2/1931). Una “nueva fase”, combrega el crític Rodríguez Codolà, de la pintura que ell representa “surge por la convivencia del artista con los robles y encinares de La Garriga: la naturaleza toma, a los ojos del pintor, singular acento”: un accent en el que “participa el celaje de modo avasallador” (*La Vanguardia*, 7/1/1932). Aquesta fase, subratllem-ho, és nova per al pintor, i ho és també per a l'Escola en el seu conjunt, perquè inaugura una mirada inèdita, dramàtica, dinàmica, principalment del cel (vallesà: cap altre) i dels seus núvols en moviment.

Així s'afermà la “força estructural”, “la robustesa pròpia del pintor de la Garriga”. Va ser precisament en aquesta vila (en cap altra), i “davant d'aquella natura sòbriament plàstica com un gravat a l'acer [que després] trobà la seva visió substanciosa del paisatge”: hélas!, el paisatge, que és la matèria primera i darrera de tota l'Escola d'Olot. És en aquest encontre quan l'artista guanya “tota la seva puresa” i es consolida “des d'aquell moment com un pintor de tradició anglesa que pintés temes del Vallès” (“*La glòria pòstuma de Galwey i Rossinyol*”, Benet, *La Veu*, 1932).

No és només que “el paisatge garriguenc fa bon paper enmig de noms tan acreditats per la seva bellesa natural com Mallorca i Olot”, segons que li diu el propi pintor al seu ajudant ocasional, en Pere Blancafort, com cita l'Albert Benzekry en el

seu text. És que “las postreras obras” del pintor –que justament es pinten aquí i a Valldemosa– “tienden a la simplicidad de evocación, con tal brío que obliga a reconocer que el artista alcanza el punto más alto del dominio de su arte”, com conclou en Codolà en l’article citat.

Però si això és així, si el millor Galwey és el darrer, com assevera el crític de *La Vanguardia*, i si és aquest darrer Galwey garriguenc el que guanya “tota la seva pureza”, com abans afirmava Benet, aleshores caldrà convenir que hem de fer una revisió pregona de certa llegenda assentada. Que hem de replantejar a fons la crítica ferotge del mateix Benet segons la qual el seu amic hauria anat negligint amb el pas del temps la qualitat de la seva tècnica pictòrica; hauria deteriorat l’ofici fins a un nivell “groller”; i tot i conservar la seva genialitat hauria produït de manera “menys satisfactòria” (*Butlletí dels Muscus d’Art de Barcelona*, gener 1932).

A l’inrevés, Galwey no és cabdal per ser un seguidor (de categoria) fidel a Vayreda, de manera que si l’abandonés, s’encallaria; és important perquè el deixa enrere. “En aquell paisatgisme, d’un buclisme molt intens, d’un realisme molt líric, jo crec que Galwey superà àdhuc a Vayreda” (Joan Sacs, “*Ricard Canals i Enric Galwey*”, *La Revista de Catalunya*, 13, núm 67, març de 1931).

Aquesta és, si més no, la tesi de l’enyorat Xavier Triadó i Subirana quan apuntava “la veritable rellevància d’Enric Galwey dins la història de l’art català partint de la doble vessant entre tradició i modernitat” que definí la seva trajectòria. Triadó va fer “especial incidència en la modernitat de la seva pintura, tant en les seves primeres etapes com, sobretot, en les darreres, on experimentà amb l’ús del color i la pinzellada, aportació que al nostre entendre ha quedat amagada darrera la crítica de Rafael Benet i l’excessiu encasellament dins la tradició de l’Escola d’Olot”



Enric Galwey al seu estudi.
Arxiu CRG

(*“Una visió de la modernitat pictòrica sota l’ombra de la tradició”*, esbós per a una monografia sobre Galwey).

En què consistiria aquesta aportació a la modernitat? En un biaix cap a un neoimpressionisme clar de factura propera a l’expressionisme de matriu *fauvista*; en un ús enèrgic i desimbolt de la paleta per contrast amb el delicat pinzell prim dels inicis; en sotmetre a prova els equilibris de l’arquitectura més acadèmica; en replantejar la tensió espai-temps de la natura rellegida; en una voluntat certa de trencament de les pròpies convencions assumides.

Si això és així s’entén que l’artista garriguenc, per bé que irònic, impetuós i reservat, fes la funció de pont entre generacions, tingués “una mà enllaçada amb els pintors d’ahir i una altra mà allargada als pintors d’avui”, com va descriure anys abans Joaquim Folch i Torres (*“El pintor Enric Galwey”*, Pàgina artística de La Veu, 523, 16/1/1921). I ho corroborà taxativament anys després: el descendent dels irlandesos és “hereu dels mestres i mestre dels hereus” (*“El mestre paisatgista Enric Galwey”*, Gasete de les Arts, 68, 1/3/1927).

Arribats a aquest punt, resulta imprescindible dessacralitzar el caràcter totèmic de l’olotisme pictòric, i més particularment del seu nucli dur. Perquè els membres de l’escola de la capital de la Garrotxa encarnen també una síntesi inestable de modernitat i tradició. Modernitat radical, ja que són dels primers en sortir a la natura, en treballar al camp, en pintar el *plé-aire* des de l’aire i no des del taller, seguint el solc del grup de Barbizon (Corot, Millet) i d’altres contemporanis. I alhora tradició antiga perquè, a vegades, ho fan influïts per un ideologisme excessiu, el del romanticisme sovint llepat que pretén reinventar patriòticament una Arcàdia amb vaques cegues, molt líriques, i pastorettes sanes i virginals... allà on hi ha, simplement, un bosc, per meravellós que sigui.



Paisatge amb núvols.
MNAC

Sense voluntat iconoclasta, i només per la via de la comparació existencial, sembla estrany que no s'hagi subratllat el fet que davant l'estimat mestre Vayreda i el seu germà Marià, Galwey s'estableix com un esmolat contrapunt. En distints barems. Familiarment, Galwey és fruit d'un ambient més de la burgesia de serveis relacionats amb la indústria que de la pagesia rica, com bona part dels seus col·legues. És, en llenguatge d'avui, més urbanita que rural. I conrea amb naturalitat el cosmopolitisme, pintant a París, Barcelona o Mallorca, però també a Tossa o Camprodon, mentre d'altres es focalitzen en el monocultiu comarcal.

Religiosament és més aviat laic. Modest Urgell (*"Memòries"*, 1934) el criticava perquè no li havien "preocupat mai els problemes religiosos". Mentre que els olotins-pota-negra coven un conjunt de "relacions paternalistes, reminiscències gremials, preeminència de la religió i dels valors tradicionals, art per la pàtria" (Jordi Canal, *"Història de dos paisatges"*, dins *"L'escola d'Olot"*, catàleg per a l'exposició de 1993). Com ironitzava el liberal Jaume Balmes, hi havia "el catalán montañés" en contraposició al de la resta del país, fos "del Ampurdán o del Vallés". I aquella Muntanya "representava el nucli de Catalunya que en conservava les essències, la tradició, la religió, els costums ancestrals", rebla Canals.

Ideològicament, mentre ell no és aliè a un liberal-moderantisme de retrogust força britànic, els seus amics són militants d'un tradicionalisme extrem: "l'herència del carlisme es fa notar", conclou Canal. En canvi, per a Galwey la darrera carlinada no és altra cosa que "aquell aldarull que tanta sang va vessar per l'estupidesa de quin era el més legítim rei" (*"Memòries"*, 1934).

En dirimir sobre la modernitat del pintor olotí-vallesà, convindria, a més, aprofundir sobre dues qüestions. Una, el caràcter estàtic o dinàmic del seu escenari.

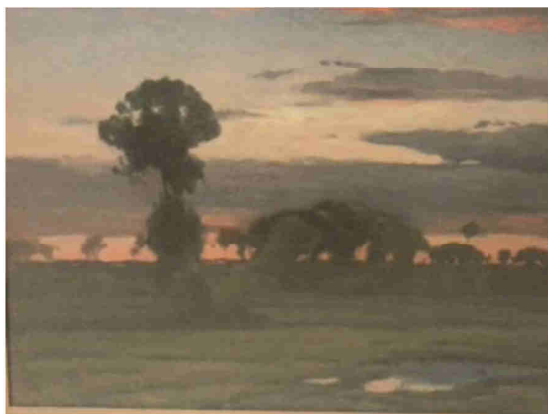


La Garriga.
Col·lecció XV F

Els seus “paisajes en Olot” són “algo inmóviles”, sosté l’Alfredo Opisso en el seu llibre “*Arte y Artistas catalanes*” (*La Vanguardia*, 1900). Certament la seva obra sol provocar l’aguda percepció d’una gravetat lleugera, d’una gràcil densitat. El seu paisatge suggereix aquell bany de llum implícit que sembla suspendre el temps. Però que no l’atura. El seu presumpte quietisme no és de cementiri, com en el millor Urgell, sinó de pausa. El “perfum de natura”, és allò que “ha constituït l’únic tema, l’únic personatge dels quadres d’en Galwey, en els quals *no passa mai res més* que el batec de la poesia de la natura, la palpitació íntima, vital i orgànica del paisatge”, ens diu Folch i Torres. I doncs, sí que passa, i tant que passa! Passa un batec, passa una palpitació, passa un moviment dinàmic des de l’aparença d’una realitat estàtica.

L’altra qüestió és la de la periodificació provisional que Benet apunta en el seu famós article crític del *Butlletí*. De les sis etapes esbossades pel gran comentarista, el Galwey garriguenc es plasmaria en les tres darreres, les més innovadores: el “dramatisme” del “moviment impetuós del vent damunt dels arbres i les coses”; un “colorisme” d’arrel mallorquina que trenca l’“opacitat” sense caure en la vulgaritat; i un “retorn” a l’academicisme inicial però amb “major sorpresa lírica i colorística”.

Galwey va ser un treballador “infatigable”, va conrear una dèria productivista al llarg de molts anys, gairebé mig segle (de 1885 a 1931) sense fases de paràlisi, com li va succeir a Vayreda (arrel de la crisi econòmica de 1881/82, la *febre d’or*, per exemple), i és normal que una obra tan extensa tingui distints moments d’incert i d’irregularitat. Allò pel que mostra una estabilitat extrema és la fidelitat als seus motius, que pel que fa a la producció garriguenca, especialment, podríem dividir en tres blocs, temàtics i cromàtics, tot i que no siguin fàcilment destriables.



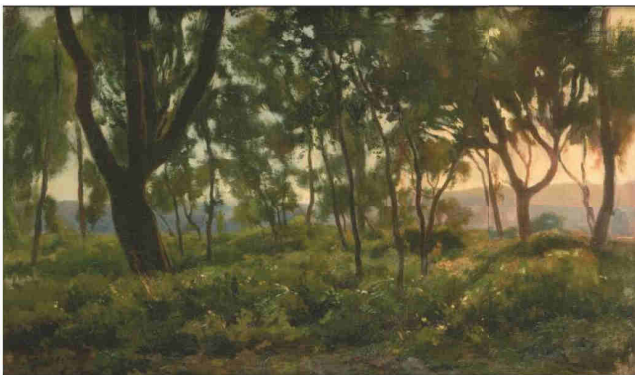
El bosc de Can Terrers.
Col·lecció Valls-Jové

A partir d'ells s'organitza l'exposició que presentem: la llum (vermell); els núvols (blau); els arbres (verd).

La llum, tant la “claror morent” del captard com el “cel tranquil i tot just net de la nit fosca”, de l'albada, és a dir, el joc de l’“evocadora transcripció del dia que s'allunya o del dia que comença” (Josep Francesc Ràfols, Carnet d'art, *El Matí*, 20/11/1931). O com, en el mateix sentit, resumeix Opisso en el llibre citat: “por entre el ramaje de los árboles filtra la luz en el momento fugaz de la lucha entre la claridad diurna y la nocturna”. Són els taronges, grocs, cobalts, roses i distintes gammes de liles, a vegades de factura molt simbolista, dels canvis provocats pel moviment solar: Galwey pinta “l'ardència de la llum” i en la “vibració d'aquest cant a la llum” aixeca “aquella espurna de misteri que dóna la llum a les coses” (Rafael Benet, crítica a l'exposició de l'Estudi Arcñas, *La Veu*, 8/2/1928). Però és també la llum vertical de migdia –potser la més difícil–, la singular llum ardent dels vermells de rosella vora els boscos de Malhivern i Can Terrers.

La llum hi és un “lazo tenue que une las partes para formar el conjunto”, un “lazo delicadísimo”: “el protagonista es la luz”, dictamina Opisso sagaçment. Els núvols (els blaus), també: agitats, poderosos, densos, cavalcant des del Tagamanent amenaçador vers la dolça plana del Vallès, els núvols en moviment apressat i ahora en alerta momentània –és a dir, el vent–, formen part d'una “obra sinfónica” composta “a base del doble motivo triunfal de las nubes y de los árboles, usados como las más significadas culminaciones arquitectónicas del cielo y de la tierra”, de la qual ens parla M. Alcántara Gusart (crítica a l'exposició de La Pinacoteca, *La Noche*).

I doncs, els arbres, els boscos (el verd): “Galwey estudiava constantment les formes dels arbres i dels arbustos” (Benet, 1931). De vegades situava “a primer pla la plasticitat vellutada d'un gran arbre, per entre el teixit de les branques del mestrivolament qual insinuava l'infinit”.

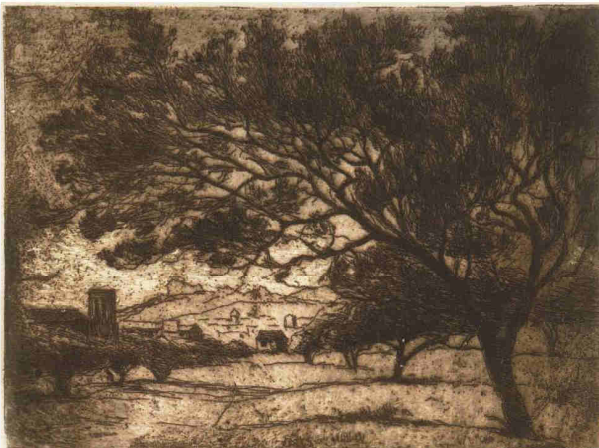


Albada al bosc.
Col·lecció XVF

Altres vegades “es complaïa mostrant-lo sense altres elements que un primer terme humil, però sòlid” (Benet, 1932). Els boscos garriguencs de Galwey estan plens de vida, sembla que en el seu instant màgic escoltéssim el soroll imperceptible de la saba ascendent de cada arbre.

Configuren sovint l’espai natural com un temple. I els personatges que escadusserament hi apareixen –aquí un pastor, allà un ramat– no només estan exempts del mínim traç de cursileria hiperbòlica, sinó que en la seva austeritat es barregen amb l’essència vegetal dels alzinars per formar un conjunt coherent i indestruïble. No són decoració pessebrista, fugen de qualsevol decorativisme. Igualment, les disposicions –més respiradores– de fruiterars i oliveres mirant cap a Samalús, o camí de Llerona, tramen un espai sempre gràcil.

El conjunt de “galwcys” de la Garriga es tanca amb alguns, molt infreqüents, paisatges urbans: la clàssica vista del poble des de la Muntayeta veïna de Torre Nieves, que fa d’icona d’aquesta exposició garriguenca (com ho va fer d’anteriors) ens suggereix que el pintor tracta l’artifici urbà com s’acosta a la natura, alhora amb delit i distància; el campanar de Sant Esteve, insinuat en la línia d’horitzó o bé immers en la massa vegetal, apel·la novament a la barreja entre el regne del verd i el de la fabricació humana; el solemne portal *fin de siècle* d’una finca *finzicontinesca* subratlla aquesta identitat entre la naturalesa humana i la naturalesa. I per reblar el clau, algunes mestres de la pintura més trencadora, més de paleta expressionista que de pinzell detallista, ens deixen imaginar el recorregut pendent del pintor. Aquell que hagués esgotat, perseverant, si la mort no n’hagués interromput la trajectòria.



Gravat amb campanar.
Col·lecció XVF

Enric Galwey, pintor

Per Esther Alsina

Universitat de Barcelona

Enric Galwey (Barcelona, 1864-1931) va formar part d'una generació de pintors catalans que treballava a cavall de dues centúries i testimoniava una època de convulsions artístiques. En efecte, el tombant de segle no va ser plàcid per una munió de creadors que admiraven el pintor realista Antoni Caba i el paisatgista Joaquim Vayreda, car les noves alenades estètiques vingudes d'arreu d'Europa no varen passar desapercebudes per molts autors nostrats.

Recordem que Galwey s'havia format amb el mestre Caba a l'Escola Llotja de Barcelona i també formà part de l'escola olotina. S'especialitzà en el paisatge i la seva obra va anar derivant cap a l'Impressionisme seguint les directrius de l'escola de Barbizon, la qual fou un grup de pintors realistes que pintaven a Barbizon i al bosc de Fontainebleau vers el 1835, sota el guiatge de Théodore Rousseau. Sense cap mena de dubte, Barbizon va suposar l'evolució del paisatgisme, el qual partiria de les vistes romàntiques per desembocar cap a l'Impressionisme.

El nostre pintor encaixava perfectament en l'ambient prestigiós de la Sala Parés



Reproducció d'un retrat de Galwey fet per Dionís Baixeras.

de Barcelona, la qual va ser la primera galeria d'art que va inaugurar-se a l'Estat, i quan amb 19 anys sortia de "la classe fosca i tènica de Llotja (...) ens n'anàvem a can Parés a respirar art sincer" — segons narrà el propi Galwey en les seves memòries autobiogràfiques. A banda del programa expositiu, Joan Baptista Parés, el director de l'establiment, acollia un grup d'artistes i altres afeccionats a les arts a la sala petita del seu negoci per "fer créixer una ideologia molt pròpia de la terra."¹ Així mateix, va ser durant els vespre quan el jove Galwey es reunia amb altres pintors tals com Modest Urgell, Joan Brull, Lluís Graner i Josep Maria Tamburini, entre d'altres, essent molt conscient per exemple del romanticisme que aflorava en la pintura d'Urgell, el més veterà de tots.

Precisament la Sala Parés va ser el marc on Modest Urgell va decidir crear en el 1900 una entitat que es va conèixer com a Societat Artística i Literària de Catalunya, amb la intenció de reafirmar l'estètica que defensava aferrissadament des de la sala petita de la galeria. I per dur a terme tal empresa, va comptar amb dos joves pintors que aleshores sumaven poc més de trenta anys, per un costat Lluís Graner i per altre Enric Galwey, si bé allunyats del realisme i de l'estil de l'escola que professava el mestre ja madur.

Pictòricament parlant, Galwey era molt menys variable i estrident que Graner en les seves composicions, i va ser un seguidor de l'escola olotina arribant a superar un dels màxims exponents d'aquesta, Josep Berga, amb un cromatisme més fresc i brillant que altres seguidors de Vayreda. Precisament va ser a Olot on s'havia situat el focus del paisatgisme realista, materialitzat en l'escola creada pel ja citat Joaquim Vayreda tres decennis abans de la fi de segle. La seva estètica es forjà separada de l'imaginari de les vistes romàntiques i simbolistes de pintors com el suís Arnold Böcklin, i al servei dels vertaders indrets de la terra catalana d'una manera contemplativa.

En el germen de la Societat Artística trobem, per tant, una representació de l'escola olotina, ja que Galwey no va abandonar mai la influència del paisatgisme de Vayreda i personificà la importància que tingué la Garrotxa com a nucli artístic de la màxima importància dins l'art català.² Pintor a cavall de la tradició i la modernitat, no

¹ GALWEY, Enric, *El que he vist a Can Parés en els darrers quaranta anys*. Barcelona: Sala Parés, 1934, pp. 12-13 i 22.

² FONTBONA, Francesc (text) i MANENT, Ramon (fotografies), *El paisatgisme a Catalunya*. Barcelona: Destino, 1979, p. 75.

feia oïdes sordes al que es coïa en l'art en el segle XX, tot i que no hi participava.³ Els seus paisatges eren efectuats amb elegància i gran perícia tècnica,⁴ i l'allunyaven de la fantasia literària, aquella que sí trobem en les solemnes obres d'Urgell.⁵ I de fet, tal i com demostrà en les exposicions amb el col·lectiu, Galwey s'endinsà en l'Impressionisme preocupat pels canvis lumínics i atmosfèrics de la natura, canvis que per altra banda també van ser detallats en molts títols de les obres exposades en el si de la Societat Artística i Literària.⁶



**Bosc Malhivern.
Roselles.
Col·lecció Carner Suñol**

³ GALWEY, Enric, *El que he vist a Can Parés en els darrers quaranta anys. Memòries d'Enric Galwey*. Barcelona: Publicació del cinquantenari de la Sala Parés, 1934.

⁴ BENET, Rafael, « Enric Galwey ». *La Veu de Catalunya* — Edició del matí —, núm. 9889 (9-II-1928), p. 5, i recollit a BENET, Rafael, *Cròniques d'art a La Veu de Catalunya. 1928-1929*. Barcelona: Fundació Rafael Benet, 2009, pp. 16-17.

⁵ FONTBONA, Francesc, « *El segle XIX, Modest Urgell i Romà Ribera* » a DD.AA., *Artistes catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX*. Barcelona: Nova Catalunya Edicions, 2008, pp. 13-17, 139-144 i 191-196.

⁶ ALSINA, Esther, *La Societat Artística i Literària de Catalunya. Exposicions, crítica i col·leccionisme d'art (1897-1935)*. Tesi doctoral dirigida per la Dra. Immaculada Socas en el Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona. Defensada el 29-07-2015.

Notícia de l'artista

Per Xavier Vidal-Folch i Beli Artigas

- Enric Galwey i Garcia neix a Barcelona el 1864 i hi mor el 10 de febrer de 1931. L'enterrament se celebra la tarda de l'11 de febrer. Hi assisteixen autoritats i el ple de la comunitat artística de Barcelona.
- Fill de Ricard i d'Antònia. Ricard és consignatari de vaixells, fill d'un irlandès establert a Barcelona, es casa i té set fills (un germà del pare de Ricard, militar, apareix a la Península amb les tropes de Wellington i és destinat a Cartagena, on reconeix diversos fills). Antònia prové d'una família molt rica, filla única d'un terratinent de Tarragona, il·lustrada, parla francès i anglès. El seu pare prové de Huesca.
- Estudia als Jesuïtes de Casp. Parla i escriu català, castellà, francès i anglès.
- Inicia la formació acadèmica a l'Escola de Belles Arts de Barcelona. L'amplia a París i a Olot, amb Joaquim Vayreda (des de 1885).
- Obté l'exempció del servei militar mitjançant el "beneficio de la redención a metálico", per una quantia de 1.500 pessetes, certificat de 27 de febrer de 1884.
- Es casa amb Maria Jordana i Ratés, de família acomodada. Filla d'un notari de Reus, i néta d'un cirurgià de Mataró (?).
- La parella tindrà dues filles: Mercedes, la gran, neix el 22 de febrer de 1898; Teresa, la petita, neix el 1902. I un fill, Manuel, que mor en néixer, deixant la mare molt malalta. Però ella sobreviu llargament al pintor (morirà després de la segona guerra mundial).



Enric Galwey amb la seva dona i filles. Arxiu CRG

- La parella Galwey-Jordana es relaciona especialment amb la germana del pintor, Dolores Galwey i Garcia, casada amb l'agent de Borsa Dionís Cabot i Rovira, qui a la mort de Dolores es casa amb Teresa Galwey i Juncosa. Dionís serà el marmessor del testament (generós) del pare del pintor.
- També es relaciona amb Josefa –i l'hostatja al seu domicili–, germana de Maria, i també amb l'altra germana, Lola.
- Galwey dóna una educació convencional a les filles, no molt marcadament religiosa, però sempre amb les monges del seu barri. Procura també per la seva formació musical (sense èxit) a l'acadèmia musical fundada i dirigida pel seu gran amic i compositor Enric Granados. Mercedes, però, demostra enginy per la pintura.
- Mercedes Galwey i Jordana, la filla gran del pintor, es casa amb Francisco, sense tenir descendència. I Teresa, la petita, enllaça amb el farmacèutic mallorquí Onofre Riera. Tenen dues filles, Catalina i Maria Teresa, i un fill, Antoni Maria, mort recentment.
- La llar és acomodada. Hi treballen tres noies en qualitat de servei: la cuinera, la donzella i una altra que fa de “comodín”. Durant les llargues estances garriguenques a “Torre Nieves” s'hi sumen els masovers: en Pepet (nebot de qui fou primer masover de la mansió) i la Teresa.
- A Barcelona té el taller en el pis més alt del carrer Sant Pau, 77: ell i Ramon Casas són –entre els pintors de la seva època–, dels pocs que aconseguen disposar de taller propi, separat de la llar. Els domicilis barcelonins s'emplacen, primer, al carrer del Bruc, i després al tercer pis del carrer de Llúria (Lauria), 33.

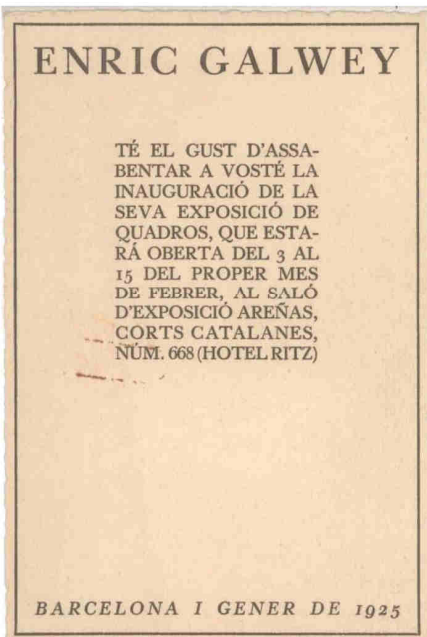


Enric Galwey l'any 1912. Arxiu CRG

- A La Garriga viuen a Torre Nieves, el casalot fundat per Maria de las Nieves Galwey, tia paterna del pintor, que es casà dos cops, no tingué fills i gaudia d'una considerable fortuna i propietats a Arbúcies. Maria de las Nieves patia del cor, raó per la qual anava en cadira de rodes i es féu construir una característica rampa/pont per pujar fins al pis.
- L'Enric Galwey i la seva família es repartien l'any així: cap a la primavera marxaven a Olot (després a Valldemosa, Mallorca) però passaven llargs estius a la Garriga fins pocs dies abans que comencés la temporada d'òpera del Liceu (finals d'octubre/novembre), i aleshores marxaven a Barcelona, durant sis mesos, aproximadament. D'aquesta manera les filles mai no van poder acabar (ni començar) regularment el curs escolar.
- Enric Galwey era "irònic i mordaç", subratlla la família. Estimava molt els seus, però la seva vida consistia, "per aquest ordre, en la pintura i la família". Amic fidel d'altres artistes com Ramon Casas i Dionís Baixeras (tots dos el retraten), Miquel Utrillo, Modest Urgell, Lluís Graner, Miquel Blay, Joan Llimona, el mallorquí Joan Fuster... Tenia molt de caràcter, un "geni força viu", amb la qual cosa combrega Pere Blancafort: "no era un home de caràcter falaguer", i de tant en tant "llençava una ironia agressiva". N'abunda el crític d'art, pintor i amic Rafael Benet: "Galwey fou un temperament més aviat robust, un apassionat sanguini". Destacava la seva presència poderosa, uns ulls blaus penetrants i una "faç envermellida". Rodejat, a casa, de dones, de tant en tant "desapareixia per tal de no explotar, i es perdia per can Parés o en alguna tertúlia", com ara la dels Quatre Gats que ell contribuï a formar, segons la mateixa font familiar.
- Premis: segona medalla a la Exposición Nacional de 1897. També a la de 1906. Medalla de bronze a l'expo internacional de Brussel·les de 1909. Posteriorment, a Madrid, el 1915, obté la medalla d'or de primera classe, amb "Capvespre de la pineda".
- Pinta a Barcelona, Olot, la Garriga, París, Tossa de Mar, El Escorial, Valldemossa... Exposa la seva obra a Barcelona, Madrid, Olot, París, Londres, Dusseldorf, Venècia, Buenos Aires.
- Funda, amb Modest Urgell i Lluís Graner la "Societat Artística i Literària de Catalunya", que va fer "molt bones exposicions" i que integrava artistes, escriptors, "però amb molt pocs pintors i amb homes d'altres activitats com advocats i sobretot financers perquè compressin quadros, escriptors castellans i militars, però aquests havien de ser de coronels per amunt, és a dir, generals, i amb admissió tancada i boles negres i blanques per a l'elecció de socis... a mi em van treure per

indesitjable; era i sóc encara de la tarregada, i és clar, no em podria barrejar amb gent tan alta”, ironitza a les seves Memòries.

- Exposicions individuals a Barcelona: Casa Esteve y Hoyos (1906, considerada la seva primera exposició individual); Galeries del Fayans (1913); Galeries Laietanes (1917 i 1919); Salon Camarin (1920, 1923); Exposició Municipal (1922); Galerías Areñas-Hotel Ritz (1925, 1926, 1927 i 1928); La Pinacoteca (1929); Sala d'Honor del Palau de Belles Arts-Museu d'Art Contemporani, avui MNAC (1931); la Pinacoteca (1932); Sala Vayreda (1951).
- Exposicions a la Garriga: setembre de 1941; setembre de 1969, al Casino; febrer de 1982, a la Sala de Cultura de l'Ajuntament; setembre – octubre de 2016, a la Sala Andreu Dameson.
- El 1923 el Reial Cercle Artístic proposa a E. Casanovas, Enric Galwey i Manuel Raspall dissenyar i construir un palau per a exposicions.
- Llibres. “El que he vist a Can Parés en els darrers quaranta anys. Memòries d'Enric Galwey”, Publicació del Cinquantenari de la Sala Parés, Barcelona, 1934. I un altre llibre, introbat: “En uns Jocs Florals d'Olot al mestre Galwey li fou premiada, si mal no recordo, una biografia del pintor Vayreda”, escriu Benet el 1932.



Invitació per a l'exposició al Saló Areñas, 1925. Arxiu XV F

Enric Galwey i la Garriga

Del 9 de setembre al 9 d'octubre de 2016

Exposició organitzada per



AJUNTAMENT DE LA GARRIGA

Amb la col·laboració



Agraïments i col·laboracions

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Fundació Maurí

Esther Alsina Galofré

Beli Artigas Coll

Alfons Carner Suñol

Lluís Cuspinera Font

Júlia Loren Vidal-Ribas

J.L.S.

Núria Prat Grau

Francesc Tarragó i Carme Bofarull

Xavier Triadó Subirana (In memoriam)

Catalina Riera Galwey

Juan Alberto Valls-Jové

Xavier Vidal-Folch

Publicació patrocinada



Maqueta i imprimeix

